

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 252 • Vychází 21. prosince 2024

Milé čtenářky, milí čtenáři,

dnes dopoledne nastal zimní Slunovrat a s ním kromě zprvu neznatelně se dloužících dnů také převzala vládu zima. Za okny to tak však nevypadá. Není divu, jen od roku 1999, kdy jsme náš zpravodaj začali vydávat, se průměrná teplota v Česku zvedla o 0,9 stupňů a trend, jak to tak vypadá, se ještě zrychluje. Tento měsíc aspiruje na vůbec nejteplejší prosinec v historii Česka. Ne, že bychom i tady v dolinách už nezažili sních a mráz, ale klasickým ladovským Vánocům asi odzvonilo.

Potřebujeme nutně snížit emise skleníkových plynů. Česko, Evropa i celý svět. Ministerstvo životního prostředí má připravený koncepční dokument nazvaný Politika ochrany klimatu, který je balíkem opatření od průmyslu po domácnosti, jak toho dosáhnout. Ale vláda ho asi definitivně strčila do šuplete v obavách z nepopulárnosti a tlaku průmyslových lobby. Na posledním letošním zasedání přijala jen slabý národní energeticko-klimatický plán (cílený do roku 2030), o němž se v Ďáblíku dočtete víc.

Jedním z nástrojů, který nám s emisemi má pomoci, je využívání dostupných obnovitelných zdrojů energie, což v tuzemských podmínkách mohou přinést nové fotovoltaické a větrné elektrárny. V Česku, které je uhranuté jadernou energetikou si ale mnoho lidí a zvláště politiků myslí, že stačí nastavět atomové reaktory a náš problém bude vyřešen. Kdo čtete Ďáblíka pravidelně, víte, že tak jednoduché to není a přes problémy s vysoceradioaktivním odpadem, riziky nehody nebo závislosti na dováženém jaderném palivu jsou to ekonomické a technologické překážky bránící nové reaktory postavit včas, aby dokázaly nahradit spalování fosilních paliv. Ale i kdyby se všechny ty sny jaderného průmyslu podařilo dostat do reality, pořád by nestačily pokrýt očekávanou spotřebu.

Už před lety jsme si dali mezi evropskými zeměmi jeden z nejnižších cílů, co se týče podílu obnovitelných zdrojů. Cíl jsme sice splnili, ale předběhli nás v EU úplně všichni a i Polsko a Maďarsko jsou už docela daleko před námi. Důvodem není, že v Česku nefouká a slunce nesvítí, kterýžto falešný argument lze ještě občas zaslechnout. Hodně lidí má zvláště k větrným elektrárnám až racionální nechut, koluje o nich řada nesmyslů, vyfabulovaných argumentů a jak jsem pochopil z diskusí, není málo lidí, co si do nich projektují svůj osobní odpor proti všemu zelenému nebo bruselskému.

Když si projdete zpravodaj, najdete v něm výsledky naší práce kolem městské zeleně nebo pískoven. Podíváte se na oslavu 35 let naší střešní asociace Zelený kruh. Z Ekolistu pro vás přetiskujeme velký rozhovor s ředitelkou brněnského Ekologického institutu Veronica Yvonnou Gailly, kterou v říjnu na návrh Zeleného kruhu ocenil prezident republiky medailí Za zásluhy I. Stupně. Vrátime se na Lipno, kterému hrozí zastavení, zmíníme odpor dřevařsko-lesnické komory proti vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a s Arnikou se podíváme, jak miliardy z Modernizačního fondu proletí komíny spaloven odpadů.

Ať se vám Ďáblík líbí a v každém případě krásné, pohodové vánoční svátky s vašimi blízkými.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Malé modulární reaktory? – video.....	str. 3
Mozaikově sečené trávníky v Českých Budějovicích jsou překvapivě bohaté na rostlinné druhy.....	str. 5-6
Zelený kruh oslavil 35 let svého působení.....	str. 11

Vláda schválila klima-energetický plán. Ubrala v klimatických cílech a namísto na obnovitelné sází na jaderné zdroje

Vláda ČR na svém posledním předvánočním jednání schválila Národní klimaticko-energetický plán (NKEP), který stanovuje cíle České republiky pro energetiku, dopravu a ochranu klimatu do roku 2030 a výhled do roku 2050. Oproti původní verzi z července obsahuje nižší emisní cíle pro roky 2030 a 2050 a zmizely všechny zmínky o rozšíření emisních povolenek na lokální vytápění a silniční dopravu (tzv. ETS2). Finální verze plánu stále nevyužívá potenciál obnovitelných zdrojů. Konec spalování uhlí v energetice nejpozději v roce 2033 zachován zůstal.

Původní cíl pro snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 byl 59 % (oproti roku 1990). Nově je v plánu vágní odkaz na celoevropské cíle a samostatný cíl pro sektor menších zdrojů na úrovni 26 %. Pro rok 2050 je nově místo původního „dosažení klimatické neutrality ČR“ jen nekonkrétní „směřování ke klimatické neutralitě“, platí však konec spalování fosilních paliv v roce 2050 (s výjimkou zařízení spojených se zachytáváním a ukládáním uhlíku).

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA: „Konec spalování uhlí v energetice nejpozději v roce 2033 je potvrzeným cílem ČR. Vláda však nechce plně využít potenciál domácích obnovitelných zdrojů nejlevnější elektřiny, když zvolila nižší a ekonomicky méně výhodný scénář. Přesto má dle nových státních plánů rozvoj OZE – zejména větrných elektráren – výrazně zrychlit. Aby se to však povedlo nestačí mít cíl na papíře, ale stát musí vytvořit podmínky jako je razantní zrychlení povolovacích procesů včetně funkčních akceleračních zón, zajištění kapacity pro připojování zdrojů do sítě či fungující akumulace a chytré sladování výroby a spotřeby.“

Strategie plánuje zrychlení úspor energie, zejména díky rychlému tempu zateplování budov a nahrazování plynajících technologií energeticky účinnějšími. Vláda nevyslyšela návrhy ekologických organizací a moderního průmyslu, ani doporučení Evropské komise na zvýšení cíle pro obnovitelné zdroje, i přesto mají mít fotovoltaiky a větrné elektrárny v roce 2030 až čtyřnásobný výkon oproti dnešku. Opačný přístup, než k obnovitelným zdrojům má plán k výstavbě jaderných reaktorů, kdy naopak přeceňuje rychlost termínů dokončení a podceňuje náklady.

Štěpán Vizi, expert na klimatickou politiku Centra pro dopravu a energetiku: „Vláda po necelých dvou letech příprav konečně schválila Národní energeticko-klimatický plán, rozhodla se v něm ale oslabit cíle pro snižování emisí do roku 2030 i 2050, na kterých se přitom ještě před nedávnem shodla. Vytváří tím jen další nejistotu ohledně směřování zelené transformace Česka. Zároveň se vláda navzdory připomínkám rozhodla nepodpořit scénář s vyšším podílem obnovitelných zdrojů. Ten by přitom znamenal méně emisí skleníkových plynů a vedl by k posílení energetické bezpečnosti Česka.“

Zelený kruh – asociace ekologických organizací byl součástí vládní Platformy pro strategie v oblasti energetiky a klimatu a podílel se na jejich připomínkování. Expertům a expertkám ekologických organizací se podařilo schválený plán zlepšit například v oblasti rozvoje čistých obnovitelných zdrojů či řešení energetické chudoby a prosadit konkrétnější formulace opatření. Upozorňovali také od začátku na nedostatky a chyby úřadů. Nyní bude zásadní sledovat, jakým způsobem a opatřeními bude vláda naplňovat dané cíle.

Jaroslav Bican, vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR: „Vláda sice schválila Národní klimaticko-energetický plán (NKEP), ale upustila od aktualizace Státní energetické koncepce (SEK) a Politiky ochrany klimatu (POK), ačkoliv aktualizaci těchto zastaralých dokumentů slíbila ve svém programovém prohlášení do konce roku 2023. I výsledná podoba NKEP je však velmi nedostatečná a o něco méně ambiciózní, než to vypadalo ještě v červenci. Ministerstvo průmyslu a obchodu nejenom ignorovalo výstupy veřejné konzultace a nezahrnulo je do finálního dokumentu, ale nakonec v jeho nové verzi šlo právě opačným směrem a její výsledek dále popřelo.“

Edvard Sequens, energetický konzultant v Calla – Sdružení pro záchranu prostředí: „Masivní rozvoj jaderné energetiky, jak jej můžeme číst z přijatého plánu, není výsledkem racionálních rozvah a modelování, ale úspěchem lobbingu jaderného průmyslu a vtělením politických přání. Této vládě se snadno rozhoduje o drahých reaktorech, protože důsledky se v ceně elektřiny a v zadlužení státního rozpočtu projeví nejdříve v příštím desetiletí. Odvrácenou stranou tohoto přístupu je, že jsme úplně poslední zemí Evropské unie ve využívání domácích čistých obnovitelných zdrojů energie.“

Tisková zpráva nevládních organizací sdružených v Zeleném kruhu a v Klimatické koalici

Malé modulární reaktory? – video

Budeme mít v Česku 10 malých modulárních reaktorů, jak plánuje ČEZ a vláda? Kolik bude stát elektřina z "malých" reaktorů, které vlastně už dávno nejsou malé? A kdo to zaplatí? To a mnohé další se dozvíte z rozhovoru Martina Marka s energetickým poradcem Edvardem Sequensem z organizace Calla.

Celé video

<https://youtu.be/ljEsBcsCeUU>

Zásahy v jihočeských pískovných podpořily ohrožené druhy živočichů a rostlin

Na konci roku Calla již tradičně provádí v přírodovědně zajímavých pískovných zásahy, které mají podpořit biologickou rozmanitost a zlepšit podmínky pro ohrožené druhy. Letos přišla řada na obnovu tůní v Pískovně Ledenice a v Pískovně u Žemličky poblíž Hluboké u Borovan.

„Údržba a obnova podobných tůní je pro jejich existenci zásadní, protože samovolně rychle zanikají. V původní krajině s přirozeně tekoucími řekami takové tůně vznikaly stále znovu. Nevadilo proto, že po několika letech zanikly. Nyní přírodu nahrazuje bagr, díky této činnosti však mají desítky druhů šanci zůstat součástí naší přírody,“ říká Tomáš Ditrich z Pedagogické fakulty JU, který se zabývá ochranou a výzkumem ledenické pískovny.

Zásahy ve dvou pískovných se letos proto zaměřily hlavně na obnovu tůní a také okolních písčin. V Pískovně u Žemličky navíc proběhlo i vyřezávání náletu, který by tůně mohl stínit a opadáváním listů a jehličí urychlovat jejich zánik.

„V pískovných sice pracuje těžká technika, ale vše se musí předem pečlivě naplánovat. Musíme totiž zajistit, aby zásahy neohrozily zvláště chráněné a ohrožené druhy. Čas i konkrétní podoba prací v pískovných musí respektovat jejich životní cykly nebo místa výskytu,“ vysvětluje Jiří Řehounek, který má ve spolku Calla na starosti právě ochranu pískoven a jejich biologický průzkum.

„Obnova tůní vytváří významná stanoviště pro vodní živočichy. Nesmíme do nich však vysazovat ryby! To platí dvojnásob, pokud lidé neumí jednotlivé druhy poznat a šíří ty nepůvodní, např. střevličky východní, karase stříbřité, sumečky nebo slunečnice pestré. Po jejich vysazení celá tůň rychle degraduje a biodiverzita klesá, jelikož se rychle namnoží do velkých počtů. Naše krajina je zarybněná jako nikdy dříve, a ne do každé vody ryby opravdu patří,“ upozorňuje Vojtěch Kolář z Přírodovědecké fakulty JU a Biologického centra AV ČR, který prováděl biologický průzkum v Pískovně u Žemličky.

Přírodovědně cenné pískovny, o něž se Calla stará, mají jednu věc společnou. Jejich obnova proběhla

alespoň zčásti bez zásahu člověka, tedy bez lesnické nebo zemědělské rekultivace. Díky tomu vznikla pestrá mozaika stanovišť. Jde o tzv. přírodě blízkou obnovu těžebních prostorů, která samozřejmě zahrnuje i dlouhodobou péči o tůně, písčiny, suché trávníky nebo písčité stěny pro hnízdění samotářských včel či břehulí.

Citlivým způsobem obnovené pískovny se pak mohou stát nejen útočišti řady vzácných a ohrožených druhů, ale i zajímavými místy pro milovníky přírody, fotografy, turisty nebo geocachery. Pokud se chcete k objevitelům jihočeských pískoven přidat, tipy na zajímavé pískovny najdete na webu www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu.

Tisková zpráva Cally

Mozaikově sečené trávníky v Českých Budějovicích jsou překvapivě bohaté na rostlinné druhy

Trvalou součástí Českých Budějovic se již staly mozaikově sečené městské trávníky. Protože se sečou po částech a ne plošně, celou sezónu na nich kvetou byliny a nabízejí potravu motýlům, včelám a dalšímu hmyzu.

Biologové na mozaikově sečených trávnících provádějí každoročně monitoring rostlin a hmyzu a jeho výsledky pravidelně zveřejňují. Navrhují také magistrátu plány sečí, podle kterých se o vybrané trávníky pečuje.

„I obyčejné městské trávníky uprostřed sídliště nebo kolem městských komunikací mohou být druhově poměrně bohaté. Každoročně sledujeme podrobně čtyři

plochy mozaikově sečených trávníků, na kterých jsme zaznamenali 59 až 80 rostlinných druhů. Mnohé z nich ale dosud nebyly vidět, protože při intenzivním sečení prostě nestíhaly vykvést,“ říká botanička Eva Koutecká z Přírodovědecké fakulty JU, která má od počátku na starosti botanický monitoring.

Entomologové se na mozaikově sečených trávnících zaměřují na výskyt vybraných skupin hmyzu, hlavně motýlů, blanokřídlého hmyzu (včely, čmeláci aj.) a býložravých brouků. Každoročně probíhá srovnání kvetoucích ploch s plochami sečenými několikrát ročně

nakrátko. Výsledky ukazují, že mozaikově sečené trávníky hostí mnohem větší množství hmyzích druhů i jedinců než krátce strážené trávníky.

„Mohlo by se zdát, že v zimě není v monitoringu kvetoucích ploch co dělat. Opak je ale pravdou. Právě teď finišuje práce na určování nasbíraného materiálu hmyzu i fotografií pořízených v sezóně a také psaní zpráv o výsledcích monitoringu,“ vysvětluje entomolog Jiří Řehounek z Cally, který má monitoring na starosti.

Tisková zpráva Cally

Ornitolog na drátě o veřejné zeleni

Prosincový díl online pořadu České společnosti ornitologické (ČSO) se jmenoval „Veřejná zezeň pro ptáky“ a vlastně nebyl jenom o ptácích. Jiří Řehounek z Cally a Evžen Tošenovský z ČSO povídali o tom, jak podpořit biodiverzitu ve městech. Věnovali se městským trávníkům a stromům, hlavně však přírodě blízké péči o městskou zezeň. Pořad si můžete pustit na [Youtube kanálech ČSO](#) a Cally.

Redakce

Spolky odmítají další masivní výstavbu na Lipensku

Spolky kritizují nedostatečnou redukci projektu Rekreační park Kovářov. Přestože investor snížil počet plánovaných objektů ze 139 na 95, podle místních spolků je redukce nedostatečná a projekt stále představuje významné riziko pro životní prostředí a ohrožení cenné oblasti CHKO Šumava. Předimenzované zastavitelné plochy se přitom dostaly do územního plánu Frymburku již v devadesátých letech minulého století.

Ve čtvrtek 12. 12. 2024 se konalo na obecním úřadě městyse veřejné projednání záměru „Rekreační park Kovářov“ v rámci hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA). Jedná se již o třetí verzi záměru. Druhou verzi musel investor přepracovat, poté co byla v roce 2023 krajským úřadem vrácena zpracovateli s odůvodněním, že redukce provedená oproti první zamítnuté verzi není dostatečná.

Při představení záměru rozesmál projektant veřejnost označením posuzovaného projektu přívlastkem „ekologický“. Poté došlo na diskuzi. Jedním z hlavních témat byla současná špatná kvalita vody v Lipně a nedostatečně řešené čištění odpadních vod. František Frantál, bývalý starosta Frymburku, konstatoval, že pracuje ve vědecké skupině, která nepřetržitě již 32 let pravidelně odebírá a vyhodnocuje vzorky vody z nádrže. Z výsledků je patrné, že se nyní i přes existenci čtyř obecních čistíren s technologií na odstraňování fosforu kvalita vody začíná blížít kritickému stavu v devadesátých letech, kdy byl na Lipně vyhlášen celoplošný zákaz koupání.

„Z probíhajícího výzkumu znečištění Lipna je zřejmé, že vodní nádrž je již teď značně zatížena odpadními vodami. Další masivní výstavba s lokálním řešením bez napojení na čistírnu s řízeným provozem tento problém jen prohloubí,“ upozornil.

Projekt má vyrůst ve III. zóně CHKO Šumava a zabere 26 hektarů půdy, z toho 17,5 hektaru nejvyšší bonity. Společně se sousedními projekty (145 objektů) by došlo k zastavení prakticky celého poloostrova a nevratné změně charakteru lokality. *„Vznikl by tak nový sídelní útvar, což zákon ve III. zóně CHKO výslovně zakazuje,“* vysvětluje Pavla Setničková ze spolku Lipensko pro život. Na otázku, jakým veřejným zájmem je realizace tohoto záměru podložena a co má přinést místním obyvatelům, nedostala žádnou odpověď, neboť na jednání nebyl přítomen nikdo ze zastupitelstva obce.

Spolky kritizují zejména nekoncepční řešení čištění odpadních vod a celkový dopad na krajinný ráz. Poukazují také na to, že v případě realizace všech plánovaných projektů v oblasti by k současným 16000 rekreačním lůžkům přibylo až 9000 nových, při záboru až 250 hektarů krajiny.

„Dlouhodobě upozorňujeme na to, že záměr bude mít negativní vliv na biodiverzitu, včetně zvláště chráněných druhů. V případě zastavení kovářovského poloostrova budou mnohé z nich následovat osud tetřívka obecného, jehož tokaniště už vlivem nadměrné zástavby zaniklo,“ uvedl Jiří Řehounek, ze spolku Calla.

Přítomný zástupce investora, pan Fussenegger mladší, označil připomínky spolků a veřejnosti za subjektivní, opakovaně se odkazoval na soulad s územním plánem a vyjádření CHKO Šumava, která kromě připomínek k architektuře neměla výhrady. Tvrdil, že nezáměr o koupi apartmánů na Lipensku je dočasný a nižší poptávku případně vyřeší snížení ceny nemovitostí.

Blanka Lavičková ze Spolku chatová osada Hrdoňov upozornila na problematiku zaústění přečištěných odpadních vod z nové předpokládané ČOV, které by měly vytékat přímo do mělké Hruštické zátoky. *„Nesmíme zapomenout na výkyvy úrovně hladiny vody v nádrži způsobené vlivem sucha nebo řízené manipulace Povodím Vltavy. Tím dochází ke značnému obnažení břehů, a je tedy pravděpodobné, že odpadní voda z ČOV poteče po povrchu. Uspěl by investor s takto rozsáhlým záměrem na břehu jezera a v CHKO ve své domovině?“* ptala se.

Projednávaná verze dokumentace EIA vůbec nezvažovala variantu svedení odpadních vod na jednu kvalitní centrální čistírnu s řízeným provozem v rámci celého kovářovského poloostrova. Nabízí se srovnání s rakouskými jezery Attersee a Mondsee, kde již před více než 30 lety všechny obce v okolí svedly veškeré tekuté komunální odpady na jedinou centrální čistírnu odpadních vod, aby zachránily vodu v obou jezerech a zlepšily její kvalitu. Je zcela zřejmé, že řešení přeložené pro Kovářov je nekoncepční, zastaralé a ohrožující kvalitu vody v nádrži.

Tisková zpráva spolků

Lesnicko-dřevařská a Agrární komora zaútočily na Národní park Křivoklátsko a ochranu přírody

Agrární komora České republiky a Lesnicko-dřevařská komora napadly rozhodnutí týkající se vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a chráněných krajinných oblastí Krušné hory a Soutok. V [dopise prezidentovi](#) Petru Pavlovi zpochybňují potřebu důsledné ochrany přírody a obávají se omezování svého hospodaření.

Ekologické organizace upozorňují, že dopis odhaluje skutečné důvody odporu k vyhlášení národního parku a chráněných území: zástupci těžářů dřeva a velkého agrobyznysu se snaží lobbíngem politiků, strašením a ovlivňováním místních lidí vyhlášení národního parku a chráněných území zabránit. A to i s využitím naprosto nepravdivých či zavádějících argumentů, které jsou součástí dopisu prezidentovi.

Příkladem může být kromě dopisu i nedávná [kampaň Lesnicko-dřevařské komory](#) proti ochraně přírody ve Ždánickém lese, kterou aktivně podporovaly a [financovaly](#) Lesy ČR, a kterou označili [experti a vědci za dezinformační](#).

Hnutí DUHA zveřejnilo výzvu „[Divočina nabeton](#)“, kterou lidé nyní podepisují a vyjadřují tak podporu vyhlášení NP Křivoklátsko i dalších chráněných území a efektivnější ochranu těch stávajících. Iniciativu předají prezidentovi, poslancům i senátorům a vládě České republiky. Již v minulosti vyjádřily podporu národním parkům desetitisíce lidí, kteří politikům dlouhodobě ukazují, že jim na ochraně naší přírody záleží (výzvu Zachraňme národní parky organizovanou Hnutím DUHA podepsalo v roce 2017 téměř 55 tisíc lidí, dalších více než 62 tisíc lidí podpořilo petici „Za dobrý zákon o Národním parku Šumava“). Nedávno spuštěná výzva Greenpeace „[Zachraňme přírodu](#)“, kterou dosud podpořilo téměř 30 tisíc lidí, pak usiluje o zavedení přísné ochrany přírody na 10 % rozlohy Česka, a to především prostřednictvím vyhlášení velké CHKO Krušné hory.

Organizace analyzovaly tvrzení obsažená v dopise Agrární komory a Lesnicko-dřevařské komory a zjistily, že řada z nich je nepravdivá či účelově zkreslená, například: „*Naše příroda, půda i naše lesy jsou chráněny jedněmi z nejpřísnějších zákonů a nařízení v zemích Evropské unie*“.

Ve skutečnosti je přírodě ponecháno jen 0,4 % území ČR. Národní parky, přírodní rezervace a památky zaujímají rozlohu pouhých 3 % státu, ani v nich nejsou často pravidla přísné ochrany dodržována. Chráněné krajinné oblasti hospodaření omezují jen minimálně. V Evropsky významných

lokalitách (Natura 2000) se hospodaření také neomezuje dostatečně, například nedávná analýza Agentury ochrany přírody a krajiny ukázala, že pokud by se v Evropsky významné lokalitě Východní Krušnohoří hospodařilo podle stávajících lesních hospodářských plánů, všechny nejstarší a nejcennější porosty, kvůli nimž byla tato chráněná oblast zřízena, by byly vykáceny.

„*Přesto sledujeme neustálou a v poslední době rychle se zvyšující snahu zavádět další, ještě přísnější omezení hospodaření na zemědělské a lesní půdě. ...Všechna tato významná omezení hospodaření mají navíc přijít v relativně krátkém časovém intervalu bez jakékoli odborné dopadové studie a to, aniž by takový režim vyžadovala Evropská unie*“. Ve skutečnosti evropská Strategie ochrany biologické rozmanitosti do roku 2030, ke které se zavázala i ČR, požaduje pro zastavení úbytku druhů rozšířit chráněná území na 30 % rozlohy EU a 10 % (tedy třetinu z nich) zařadit do režimu přísné ochrany. K plnění tohoto závazku má ČR zatím daleko. Bez vyhlášení NP Křivoklátsko, CHKO Krušné hory, Soutok a dalších chráněných území a efektivnější ochrany v současných chráněných územích nebude Česko schopné svůj závazek splnit.

Lesnicko-dřevařská a Agrární komora lživě vyhrožují, že ochranou přírody „*ohrožujeme schopnost České republiky zajistit vlastní produkci z vlastních zdrojů, což jen prohloubí negativní dopady, ale i naši závislost na dovozech*“. Ve skutečnosti přitom z ČR vyvážíme [45 % surového dřeva do zahraničí](#), místo abychom jej sami zpracovali na dřevěné výrobky s přidanou hodnotou. Důvody, proč je Česko závislé na dovozu

zemědělských plodin, které se zde dají lokálně vypěstovat, jsou pak především ekonomické a nesouvisí s opatřeními na ochranu biodiverzity. A naopak, právě pokračování poklesu biologické rozmanitosti (včetně opylovačů) je faktor, který produkci lokálních potravin reálně ohrožuje.

Jaromír Bláha, expert na ochranu lesů a divoké přírody Hnutí DUHA, říká: *“Dopis Lesnicko-dřevařské a Agrární komory ukazuje, že skutečnými důvody kontroverzí o vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a přísné ochrany dalších oblastí jsou zájmy lesnicko-dřevařského byznysu. Spustili jsme kampaň s výzvou “Divočina nabeton”, která má politikům ukázat, že*

ochrana divoké přírody nejen pomáhá s krizí biodiverzity a klimatu, ale má přitom i velkou podporu veřejnosti.”

Jan Freidinger, vedoucí kampaně Greenpeace *“Zachraňme přírodu”*, říká: *“Agráři i lesníci si jednou provždy musí uvědomit, že příroda jim nepatří a začít se podle toho chovat. Celý svět se v roce 2022 zavázal chránit 30 % přírody z toho třetinu v tom nejpřísnějším režimu, protože bez zdravé, pestré a odolné přírody nemáme šanci zvládnout klimatickou krizi a zajistit důstojný život na naší planetě. Politici - včetně prezidenta Petra Pavla - musí sliby přeměnit v činy a rázně odmítnout pokusy lobbistů vyměnit naši přírodu za snadnější zisky průmyslových zemědělců, které reprezentuje Agrární komora, a několika dřevařských firem, které reprezentuje Lesnicko - dřevařská komora, jejímž aktivním členem jsou dokonce i Lesy ČR. Je absurdní a nepochopitelné, že státní podnik torpéduje závazky a sliby vlastního státu a opakovaně jde proti ministrům současné vlády.”*

Vlastimil Karlík, odborník na ochranu přírody, Arnika, říká: *“Agrární a Lesnicko-dřevařská komora svým dopisem jasně ukázaly, že upřednostňují okamžité zisky před trvale udržitelným hospodařením. Dopady devastujících přístupů k zemědělským a lesnickým ekosystémům - ztráta biologické rozmanitosti, degradace půdy a nízká odolnost vůči klimatické změně v konečném důsledku pociťujeme (a platíme) my všichni.”*

Zdeněk Vermouzek, ředitel České společnosti ornitologické, říká: *“Odpor Lesnicko-dřevařské komory je nejlepším důkazem, že nová chráněná území v Česku potřebujeme. Obávají se, že jejich průmyslový přístup ke krajině nová chráněná území omezí – a to je skutečně účelem ochrany přírody. Naopak širší možnosti využívání se otevřou pro šetrné hospodaření a pro místní obyvatele. Zřejmé je, že tato cesta je skutečným veřejným zájmem.”*

Tisková zpráva Arniky, Hnutí DUHA, Greenpeace, českého zastoupení WWF a České společnosti ornitologické

Zimní mapování rehků domácích nekončí

Ptákem roku 2024 se stal rehek domácí, který u nás stále častěji zimuje. Ornitologové, ale i široká veřejnost vloni v zimě sledovali, kolik rehků u nás přes zimu zůstává. Zimní mapování rehků domácích však pokračuje i tuto zimu, přesněji řečeno od začátku prosince.

„Šance potkat rehka klesala nejen v průběhu zimy, ale i s nadmořskou výškou. Početnost zimujících rehků byla celkově vyšší ve městech než na venkově. Rehci byli častěji zaznamenáni v nesouvislé městské zástavbě, průmyslových objektech a místech dopravní infrastruktury; naopak v zemědělské krajině často chyběli. Větší pravděpodobnost, že rehka v zimě potkáte, tedy je na začátku zimy, v nižších nadmořských

výškách, v městské zástavbě či průmyslových areálech,“ píší ve shrnujícím článku na webu ČSO ornitologové Petr Procházka a Filip Petřík. Podle výsledků zimního mapování odhadují počet vloni zimujících rehků na zhruba pětistovku.

Pro více informací si článek můžete přečíst celý: <https://www.birdlife.cz/loucime-se-s-ptakem-roku-2024-rehem-domacim-ale-ne-tak-docela/>. Více o mapovací akci „Rehci v zimě“ čtěte tady: <https://www.birdlife.cz/rehci-v-zime/>.

Jiří Řehounek

VYŠLO

Jan Cempírek: Moji brouci

Československý spisovatel, novinář a sběratel brouků Jan Cempírek vydal knížku Moji brouci. Napsaná je pro malé (ale i velké) kluky, jimž učaroval svět střevlíků, tesaříků, nosatců a dalších šestinohých krasavců s krovkami. Mladým entomologům přináší tipy, kam vyrazit za brouky a jak co nejlépe poznávat jejich život. Obsahuje také spoustu zajímavostí z broučího života.

„Kdybych měl tuhle knížku, když mi bylo deset dvanáct let, zavřel bych se u sebe v pokoji a s nikým se nebavil, dokud bych ji nepřečet’ aspoň dvakrát za sebou. A druhý den ráno bych vyrazil na brouky a vrátil se až za tmy,“ píše na přebalu knihy zpěvák a fotograf přírody Dan Bárta. Což lze považovat za nejlepší doporučení pro mladé přírodovědce (nejen broučkaře), aby si knížku koupili.

Moji brouci jsou k dostání v knihkupectvích přes distribuci Kosmas nebo na stránkách nakladatelství Pikadorbooks.cz.

Jiří Řehounek

Zelený kruh oslavil 35 let svého působení

Zelený kruh byl formálně založen 21. 11. 1989. Při jeho zrodu stály přední osobnosti tehdejšího československého ekologického hnutí, mezi nimi můžeme jmenovat například Simonu Bouzkovou, Miloslava Černíka, Ivana Dejmalu, Juraje Flamika, Zdeňka Havelku, Helenu Izbickou, Vladimíra Kodeše, Jiřího Kulicha, Miloše Kužvarta, Petra Kužvarta, Janu Mikuláškovou, Ivana Makásku, Antonína Muchu, Jindřicha Petrlíka, Ivana Plicku, Radka Svítla, Tomáše Škrdlanta, Iva Šilhavého, Vlastimila Šuberta, Aleše Šulce, Josefa Vavrouška, Václava Vašků, Irenu Wünschovou.

Důvodem k založení asociace byla snaha o spojení roztržité ekologické fronty, aby bylo možné společně prosazovat zásadní změny ve společnosti. “Naše životní prostředí je ve stavu mimořádného ohrožení. O tom svědčí především burčující údaje o stále stoupající úmrtnosti na civilizační choroby, stagnaci délky života, ale i ztrátě vztahu k přírodě se všemi sociálními důsledky.” Těmito slovy začíná oficiální dokument “Návrh statutu Zeleného kruhu” (Zelený kruh, 7.12.1989), ve kterém byly formulovány základní cíle a definována jeho struktura.

Poslání asociace se od té doby vlastně nezměnilo, stále se snažíme, stejně jako v roce 1989, “systematicky přispívat k obnově harmonie mezi naší společností a jejím prostředím a zároveň se podílet na ochraně přírody a zachování nebo obnově kvalitního životního prostředí na planetě Zemi” (tamtéž).

V současné době Zelený kruh tvoří 95 organizací z toho je 28 řádných členů, kteří se zapojují do připomínkování důležitých legislativních dokumentů, vytváří společné pozice a aktivně se podílí na naplňování cílů ochrany přírody, krajiny a životního prostředí. Více o aktuální činnosti asociace se dozvíte [zde](#).

35 let existence Zeleného kruhu jsme se rozhodli oslavit v kruhu našich bývalých i současných kolegů. Oslava proběhla začátkem listopadu a sešlo se nás 150 nadšenců a bojovníků za zdravé životní prostředí.

V bohatém programu vzpomínali zakladatelé Zeleného kruhu na jeho začátky a současní členové promluvili o možném dalším směřování společných aktivit. Slavnosti připsal první polistopadový ministr životního prostředí Bedřich Moldan a současný ministr životního prostředí Petr Hladík. Na pódiu vystoupili i minulé ředitelé a ředitelky Zeleného kruhu.

Celý večer byl protkán milými setkáními se známými tvářemi. Někteří tato setkání zvěčnili ve fotokoutku, jiní se společně zasmáli při řešení otázek pubkvízu nebo se radovali nad výhrou v tombole.

Podívejte se na výběr momentek z večera nebo si přečtěte více informací o založení Zeleného kruhu.

Převzato ze zelenykruh.cz

**Asociace
ekologických
organizací**

Zelený kruh se sešel s vedením Ministerstva životního prostředí

V pondělí 16. prosince 2024 proběhlo tradiční bilanční setkání Zeleného kruhu se zástupci Ministerstva životního prostředí. Diskutovali jsme o aktuálních výzvách v ochraně přírody, boji proti klimatické změně a rozvoji udržitelné energetiky. Hlavní témata zahrnovala biodiverzitní závazky, podmínky pro stromy v ulicích, spravedlivou transformaci i možnosti, jak urychlit rozvoj komunitní a větrné energetiky.

Přezato od Zeleného kruhu

Arnika varuje: Miliardy z Modernizačního fondu podporují spalovny místo udržitelnosti

Podle [zveřejněných údajů](#) a [analýzy](#) Centra pro dopravu a energetiku, získaly projekty zaměřené na spalování odpadu druhou nejvyšší finanční podporu z Modernizačního fondu, hned po projektech zaměřených na vytápění plynem. Přidělené miliardy směřují nejčastěji do výstavby nových zařízení pro energetické využití odpadu, tzv. ZEVO.

Mezi [dříve podpořené projekty](#) se nově zařadil projekt multipalivového kotle (kotel, který může spalovat tuhé alternativní palivo (pelety vyrobené z odpadu) nebo biomasu či jejich kombinaci) v Karvině a spalovna, která má vzniknout v Českých Budějovicích. Arnika však dlouhodobě varuje před environmentálními a zdravotními riziky těchto technologií.

Fixace na spalovny brání recyklaci

“Ačkoli fond deklaruje podporu ekologických projektů, přidělení takto významné části financí na energetické využití odpadu může zbrzdit přechod k udržitelnému nakládání s odpady. Studie ukazují, že závislost na spalovnách vede k “lock-in” efektu, kdy jsou investice do nových zařízení v rozporu s cíli cirkulární ekonomiky, protože vyžadují stálý přísun odpadu a brání rozvoji recyklace a prevence odpadu,” uvádí Nikola Jelínek, odbornice na toxické látky v životním prostředí organizace Arnika.

Spalovny nejsou řešením, jen oddalují řešení problému

Foto Josef Mašek, Ekolist.cz

[Česká vláda](#) a [investoři](#) často prezentují spalovny jako řešení hrozící krize skládkování nebo jako náhradu centrálního vytápění hnědým uhlím, které má být postupně ukončeno. Realita je však jiná: spalování odpadu není ekologickou alternativou. Jeho provoz přispívá ke změně klimatu a neřeší příčinu problému – nadměrnou produkci odpadu. [Výzkum](#) potvrzuje, že státy s vysokou kapacitou spaloven dosahují nižší míry recyklace, což dále narušuje cíle oběhového hospodářství.

„Podpora spaloven odpadu vede k fixaci

na zastaralý model nakládání s odpady, který nás uzamkne ve světě neudržitelného nakládání s odpady na několik desetiletí. Modernizační fond má podporovat skutečně udržitelná řešení, která přispějí k ochraně klimatu, životního prostředí a zdraví," uzavírá Sarah Ožanová, koordinátorka kampaně Nespaluj, recykluj organizace Arnika.

Spalovny prohlubují trojitou planetární krizi

Spalování odpadu přispívá podle [studií](#) k trojité planetární krizi, kterou tvoří klimatická změna, znečištění životního prostředí chemickými látkami a ztráta biodiverzity. Spalovny uvolňují do prostředí značné množství oxidu uhličitého, toxických látek jako dioxinů, těžkých kovů a jemných prachových částic, které negativně ovlivňují kvalitu ovzduší a lidské zdraví. Podpora spaloven přitom přímo poškozují [environmentální cíle EU](#), přestože v ČR je díky výjimce jejich dotování Modernizačním fondem podporováno minimálně do konce roku 2024.

Přestože náklady na výstavbu spalovny představují jen část celkových výdajů, některá města se pro ni rozhodují jako pro zdánlivě jednoduché řešení problému s odpady. Nedávno se takto rozhodli například [zastupitelé města Písek](#). Projekty ZEVO v Písku, Českých Budějovicích a dalších městech získávaly souhlasné stanovisko Ministerstva životního prostředí, přestože připomínky místních spolků a ekologických organizací často zůstaly nevypořádány. Spalování odpadu však není ekologickým řešením a jeho podpora z veřejných prostředků může ohrozit cíle oběhového hospodářství a ochrany klimatu. Miliardy korun by měly být investovány spíše do prevence vzniku odpadu, jeho opětovného použití a recyklace než do výstavby zastaralých spaloven.

Tisková zpráva Arniky

Mám strašně špatný pocit, že se posledních 20 let vlastně propáslo, říká Yvonna Gaillyová

Yvonna Gaillyová v pondělí 28. 10. převzala z rukou prezidenta republiky medaili Za zásluhy I. stupně, a to za zásluhy o stát v oblasti vědy. Yvonna Gaillyová byla nominována Zeleným kruhem, který zastřešuje významné české ekologické organizace. V nominaci mimo jiné stojí, že „Yvonna Gaillyová je mimořádnou osobností, která se svým dlouhodobým nezměrným úsilím výrazně podílí na formování občanské společnosti po roce 1989, utváření odpovědného vztahu k ochraně přírody, krajiny, klimatu i celé planety Země. Svým skromným přístupem ke spotřebě je obdivuhodným příkladem zodpovědného usilování o udržitelný život. Environmentální osvěta se v jejím pojetí za všech okolností vyznačuje vysokou odbornou úrovní, ale i srozumitelností, aktuálností i patřičnou naléhavostí.“

Rozhovor, ve kterém se Yvonně Gaillyové ptal zástupce šéfredaktorky Ekolistu Martin Mach Ondřej vyšel 29. října 2024. Přetiskujeme ho se souhlasem obou.

Vybavíte si, co jste dělala 22. března 2010?

(Yvonna Gaillyová chvíli přemýšlí): Ano.

Řeknete mi víc?

Chodila jsem po Hostětíně s princem Charlesem.

Nijak mě nepřekvapí, že princ Charles navštíví Českou republiku. Ale jak se stane, že se princ Charles chce podívat do malé vesnice někde na konci republiky?

Abych vám odpověděla, tak bych to trochu otočila. Jak se stane, že se vesnička na konci republiky promění na nejekologičtější vesnici v republice. Teď asi není prostor celý ten hostětínský příběh vyprávět, a taky

jedna vesnice sama o sobě nic neznamená, důležité je, aby se stala inspirací pro další. „Kdyby tisíc Hostětínů“, tomu říkáme.

Ale nebyla to náhoda. Všechno v mém životě je dáno setkáními, lidmi z mého okolí, spolužáky, rodiči, kamarády. A Hostětín má tu stejnou genezi. Díky osobním vazbám se Veronica do Hostětína dostala a postupně zde vznikla obec s vlastní výtopnou, moštárnou, vzdělávacím centrem. Lidí kolem bylo hodně a nechci je začít vyjmenovávat, abych na někoho nezapomněla.

V Hostětíne se podařilo vytvořit něco, co je pro moji práci ohromně významné a věřím, že to má význam i pro Hostětín a pro Českou republiku a třeba i pro svět.

A to, že tam zavítal princ Charles, souvisí s druhou linkou mého porevolučního konání. S tím, jak se u nás po revoluci začala rozvíjet občanská společnost. To je ohromně důležitá, zajímavá a bohatá věc.

Jak souvisí občanská společnost a princ Charles?

Vždycky, když na vyslanectví Velké Británie, ale i Spojených států nebo Nizozemí, nastoupil nový velvyslanec, zajímal se o dění v České republice, a vždycky jej cesta nakonec zavedla i do Brna. Kvůli univerzitám, kvůli Nejvyššímu a Ústavnímu soudu, ombudsmanovi. A vždycky stál o setkání s neziskovým sektorem.

Při jednom představování občanských iniciativ a neziskových organizací si tehdejší velvyslankyně zapamatovala i Hostětín. A když plánovala střeoevropskou návštěvu prince Charlese, která se měla věnovat i tématům životního prostředí, byl Hostětín jedna ze zvažovaných možností.

A díky tomu, že se cestu podařilo logisticky a bezpečnostně zajistit, tak se stalo, že do vesničky na konci republiky přijel princ Charles.

Jeho návštěva pro nás tehdy byla velké uznání, že regionální rozvoj a ochrana klimatu jsou důležité věci.

Vybavíte si takhle po letech, o čem jste s princem Charlesem mluvili? Máte z toho nějakou vzpomínku?

Mám vzpomínku. Princ Charles je v tom nejlepším smyslu staromilec.

Když jsem prince Charlese prováděla výtopnou na biomasu a pak pasivním domem a ukazovala mu všechny ty moderní technologie, sledoval to sice se zájmem, ale bylo vidět, že jeho oku to nelahodí.

Během nějakého krátkého čekání byla chvilka na obyčejný rozhovor. A princ Charles mi začal vyprávět o svých botách.

Botách?

Ano. Vysvětlil mi, že jsou ušité z hovězí kůže, která se našla v lodi, potopené v Gibraltaru. Naznačil, že je uvědomělý spotřebitel. V tu chvíli mi došlo, že ho nemá smysl zatěžovat solárními panely. A že by mu udělalo radost prohlédnout si úplně jinou technologii.

Ukázali jsme mu starobyrou sušírnu ovoce. Žádná kosmická technologie, ale tradice našich předků. A ta ho zaujala velmi.

Co návštěva prince Charlese znamenala? Pomohla něčemu?

Určitě mnohému.

Když vás potká taková věc, protože máte pravdu v tom, že se běžně neděje, že za vámi přijde princ, tak to něco způsobí. Pro nás se z toho stal pevný bod, jakési zakotvení.

A zůstalo to takovým bodem i v životě místních lidí. To setkání jim ze života už nikdo neodpáře.

Čili v mnoha ohledech to bylo významné ohromně.

Zajímavé je, že když se k Hostětínu pozornost vrátila po začátku té hrůzné ruské agrese na Ukrajině, když se média znovu začala zajímat, jak se Hostětínu povedlo vyhnout plynofikaci a ruskému plynu a vystačí si s lokální výtopynou na biomasu, tak se znovu připomnělo, že to je místo, které navštívil princ Charles.

Ředitelkou Ekologického institutu Veronica jste od roku 1998, je to tak?

Ekologický institut Veronica je naše neformální struktura, je to ta profesionální část organizace. Ano, jsem jeho ředitelkou už dvacet šest let.

A baví vás to stále?

No, ne. (přemýšlí)

Nestihla jsem včas předat veslo. Ta moje generace zakladatelů z 90. let tím často trpí.

Mě baví ta práce, baví mě ohromně práce s mladými lidmi. Těší mě všechny ty programové a obsahové věci, setkávání s lidmi. Ale třeba vůbec neumím řídit organizaci a vést porady.

Myslím, že v našem dnešním občanském sektoru nemáme žádnou možnost kariérního růstu pro ty, kteří nechtějí sektor opustit. Nemají tak trochu kam.

Já bych už asi 20 let byla velmi ráda senior konzultantka. Myslím si, že bych z takové pozice měla víc co dát jak té organizaci, tak světu.

V roce 1991 jste u nás založila první ekologickou poradnu u nás. Dneska už to sousloví asi nikoho nepřekvapí, ale v 91 to muselo fungovat jako zjevení. Vybavíte si, jak se tenkrát podařilo ekologické poradny etablovat?

To vůbec nebylo zjevení.

Ta doba byla ohromně otevřená, minimálně ve srovnání s posledními 20 lety.

A jednak jsem na to nebyla sama, na řadě míst probíhaly úplně stejné procesy. Všechny nás tehdy ohromně zrychlovala otevřenost evropského a amerického světa nadací, které velmi vstřícně nabízely inspiraci a i finance pro přebírání a adaptaci udržitelných modelů a budování občanské společnosti.

A poptávka po poradenství ve společnosti byla, byla tu potřeba se s někým poradit.

Lidé, kteří chodili do poraden, si občas mysleli, že někoho pošleme, kdo za ně všechno zařídí. Ale my jsme se snažili v rámci poradenství pobízet lidi, aby si problém vyřešili sami. Dostali od nás návod, pomoc, doprovod, informace, kontakty. Ale ať se o sebe starají sami.

Byl moc hezký proces, příjemný, my jsme se velmi rychle propojili se zahraničními organizacemi, společně jsme zakládali Evropskou asociaci ekologických poraden.

Jaká je situace občanských ekologických poraden dnes? Dneska máme umělou inteligenci, která dokáže vygenerovat odpověď lusknutím prstů. Má v této době ekologická poradna ještě co dělat? Má klienty? Jsou dotazy?

Máme pořád dost lidí, kteří se na nás obracují a zásobují nás náměty, co zpracovat podrobněji a dát na internet, co lidi zajímá. A pak je tu taková stálice, která se týká tématu, jak zabránit kácení stromů.

Myslím, že ekologické poradenství má pořád smysl, třeba to spotřebitelské, které není spojené s žádnými produkty, je nestranné, jen hledá tu ekologicky šetrnou cestu.

Když jste začala ve Veronice v 90. letech, měla jste nějakou vizi, co by Veronica mohla nebo měla dělat? Podařilo se ji naplnit?

Nepodařilo.

Jak to?

Protože se svět vyvíjel jinak.

Na začátku 90. let byla Veronica krajinářská expertní organizace, která mimo jiné iniciovala Unii pro řeku Moravu, která se vzápětí zapsala podrobnou a zasvěcenou Analýzou povodňových událostí v roce 1997 v ekologických souvislostech.

Veronica tehdy byla ohromně zajímavá struktura, která přilákala lidi z akademické sféry, třeba ze zrušeného Geografického ústavu Akademie věd. Přitáhla je k té vysoce expertní, nezávislé činnosti. Řeklo by se vydávání studií, posudkování, příprava koncepcí. Byl to takový think thank na udržitelný regionální rozvoj.

A výjimečné bylo to, že v každém oboru, který byl potřeba, se našel člověk s vysokou erudicí, který měl občanský přesah a potřebu předávat svoje vědění a bádání i veřejnosti.

Postupně jsme přešli mnohem více do vzdělávání a osvěty veřejnosti s tím, že nabízíme při svém vzdělávání kontakt a setkání s vynikajícími lidmi, odborníky z nejrůznějších oblastí, kteří předávají spíše té aktivní části veřejnosti své vědění, podněty, zkušenosti a argumenty, aby se mohli ve společnosti pohybovat jak v samosprávě, tak v nezávislých organizacích, ve školách a podobně.

Pořád máme kolem sebe spoustu expertů. Jsou to ale lidé, kteří jsou zakotveni na svých univerzitách a Akademii věd. A nejsme to my, ta instituce, za kterou by afiliovali své vědecké práce.

Máte nějakou vizi teď? Jaká je vize Veroniky v roce 2024 a dál, co by měla dělat, jaká je její úloha do budoucna?

My máme jedno takové motto: Chráníme klima a ukazujeme ostatním, jak na to. Už třicet let. A zatím si velice rádi stojíme.

Chceme rozvíjet klimatické vzdělávání, chceme podporovat lidi k aktivnímu zapojení do klimatu, aby se vzájemně inspirovali, aby se necítili, zejména v menších obcích, sami, aby byli podpořeni. A k tomu je spousta praktických programů.

Měla jsem nedávno příležitost provádět skupinu ukrajinských novinářek po Moravě a ukazovat jim náměty a procesy pro poválečnou obnovu Ukrajiny navázanou na udržitelnou energetikou. V tom jsem měla pocit, že mám co říct.

Ale zpět k té vizi. Já si nemyslím, a říkám to tak i svým kolegům, že já mám být ta, kdo přijde s vizí, protože já ji už nevytvářím pro sebe. A nechci, aby vizi ovládly domněnky jedné babičky.

A jsou věci, kterým prostě nerozumím. Třeba komunikace na sociálních médiích. Je asi důležitá, ale je to svět, kterému nerozumím a asi vlastně už ani nechci rozumět.

Vnímám, že současnému světu nerozumím ještě více, než jsem kdykoliv předpokládala, že mu jako „moudrý kmet“ budu nerozumět.

A pak je tu taky to, že svět je v situaci, kdy je úplně iluzorní si myslet, že bude stačit, když budeme trusit nějaké zkušenosti a znalosti. Kdy ukážeme, jak dát soláry na střechu a všichni to udělají po nás.

Jak to myslíte?

V dobách stability, v těch letech po sametové revoluci, ve kterých se moje práce vyvíjela, to vypadalo, že se ví, odkud kam máme směřovat.

A člověk rozuměl překážkám, co stály v cestě, i komplikacím, i proč je co těžké.

Ale já v tuto chvíli, v této době, tomu nerozumím. Neumím si urovnat spoustu věcí v hlavě. Je to příliš složitě a příliš nelineární.

Zároveň jsou některé věci tak naléhavé a dějí se tak rychle, že k tomu není v našich životech paralela, není s tím žádná zkušenost.

Můžu navázat takovou úvahou, jestli vás správně chápu? Když se objevily problémy s ozónem, vědci popsali problém, popsali řešení, sjeli se politici z celého světa a uzavřel se Montrealský protokol. Jistě, není ještě hotovo, ale můžeme mít dobrý pocit z toho, že se povedlo najít funkční nástroj nápravy globálního problému.

A člověk by si řekl, OK, máme vyzkoušený postup, jak řešit globální problém. Objeví se změna klimatu, ale tento postup na něm žalostně selhává. A diametrální rozdíl spatřuju v tom, že tu existují zájmy, kterým vyhovuje vypouštění skleníkových plynů, vysílají do světa dezinformace či jen společnost znejišťují. Popsal to například Vojtěch Pecka v knize Továrna na lži.

A teď jestli vás dobře chápu, cítím z vás, že toto nastavení se nedá přeprat tím, že se vytiskne další osvětový leták a udělá další přednáška. Chápu, že vaše skepse pramení odtud?

Přesně.

Já se o změny klimatu zajímám od roku 1984. Tehdy jsme o nich s mým mužem Jeníkem Hollanem poprvé slyšeli na konferenci evropských fyziků v Praze.

Paralela s Montrealským protokolem se nabízela a možná i naivně dodávala naději, že tu je řešení. Ale je to nakonec špatná paralela.

A kontext klimatických změn s popíráním, dezinformacemi, trolly, kontrast mezi ohromným vědeckým počinem v podobě Mezivládního panelu pro změnu klimatu a nepochopitelnou politickou nečinností, to vytváří svět, kterému nerozumíme.

Je tu solidní vědecké poznání klimatu, jehož výpověď má obrovskou naléhavost. A je tu obrovská propast mezi vědeckým poznáním a společenskou odpovědí. A je to pro mne jako člověka a bývalou vědkyni úplně nepochopitelné.

Sleduju největší světové vědce v klimatologii, kteří se ze své absolutní frustrace a zděšení a smutku vypsali beletrii věnovanou svým vnukům a dětem.

Protože ignorance politické sféry je pro vědce nepochopitelná.

Nechci říct, že se nic neděje, že tu nejsou proklimatické iniciativy, opatření na snižování emisí skleníkových plynů. Ale to, co se děje, vůbec nestačí.

Já jako lidská bytost nechci fungovat bez naděje. A cokoliv dělám, dělám pro naplnění té naděje, které je zároveň těžko věřit.

Proč?

Před revolucí jsem navštěvovala brněnskou Podzemí univerzitu, kde jsme se setkali s lidmi jako Roger Scruton a díky nim jsem pochopila rozdíl mezi přírodovědci a společenskými vědci.

A vnímám to tak, že společenští vědci jsou k naší současnosti skeptičtí, ale co se budoucnosti týče, jsou dlouhodobě optimisté. Protože věří tomu, že příroda si pomůže, že technologie pomohou nám.

Já jako fyzik vidím, že to klapnout nemůže a světová společnost nemá šanci to úplně dobře zvládnout.

Mám strašně špatný pocit, že se těch posledních 20 let vlastně propáslo.

RNDr. Yvonna Gaillyová, CSc., je významnou osobností české environmentální scény, věnující se ochraně klimatu a vzdělávání v oblasti udržitelnosti. Podílela se na zákazu fosfátů v pracích prostředcích, zavedení ekologického poradenství v ČR a budování občanské společnosti po roce 1989. Od roku 1998 vede Ekologický institut Veronica, kde se zasloužila o projekty jako Centrum Veronica Hostětín (první veřejná budova v pasivním standardu v ČR), a přispěla k modelové regeneraci sídliště v Novém Lískovci. Ve spolupráci s komunitami i univerzitami podporuje obnovitelné zdroje a úspory energií. V roce 2006 získala Cenu Josefa Vavrouška. V současnosti se snaží zformovat iniciativu Babičky za klima.

Ekolist.cz

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás z bezmála 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Naučná stezka Stožice (lat: 49.1307, lon: 14.1292)

Naučná stezka Stožice vás provede krásami bavorské pahorkatiny v podhůří Šumavy. Celá trasa měří přibližně 8 km, je značena směrovkami naučné stezky a osazena informačními panely, které vás seznámí s některými zajímavostmi zdejších osad, místní faunou a flórou, ovocnářstvím i geografii. Na stezku se můžete napojit nejen ve Stožici ale třeba i z Chelčic, Bavorova, či Pražáku. Z vrcholku Vodňanské svobodné hory (640 m.n.m.), kolem které stezka vede, se můžete rozhlédnout po kraji a zaznamenat například Kleť nebo Libín s rozhlednami. Odpočinout si můžete na lavičce u kapličky sv. Linharta, která

také nabízí krásný výhled na Vodňany a okolí. Zdejší vegetace zahrnuje luhy, doubravy, hájová společenstva lip a olšin. Vyskytují se zde i vzácné druhy rostlin, např. lilie zlatohlavá, svízel lesní, kosatec sibiřský, všivec bahenní, vachta třílistá, hvozdík pyšný nebo vraní oko čtyřlísté. Místní krajinou poletuje mnoho motýlů, cestou můžete spatřit několik druhů baboček, perleťovců, hnědásků, modrásků i žluťásků. Z ptačí říše možná zahlédnete volavku popelavou, čápa bílého, vzácně i čápa černého, jestřába lesního nebo koroptev s křepelkou polní.

V obci Stožice se narodil spisovatel Josef Holeček, na jeho rodném domě č.p.7 je pamětní deska.

Naučná stezka křížuje hipostezky a vede kolem ranče Apollo ve Vodňanských Svobodných horách. V Libějovických Svobodných horách zase nevynechejte Alej svatého Jiří.

Časová náročnost: 2 hodina

Dostupnost: Na lokalitu je možné dojet autem, můžete nechat na násvi obce Stožice, zaparkovat lze i na dalších místech podél naučné stezky. Nejbližší autobusová zastávka Stožice se nachází 200 metrů od

prvního zastavení. Stezka vede po zpevněných komunikacích i po lesních cestách.

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde:

<http://www.enviroskop.cz/?naucna-stezka-stozice>

Vybrala pro vás Romana Panská

Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Calla vás srdečně zve na besedu

Kam směřují naše lesy?

s Martinem Škorpíkem
ze Správy Národního parku Podyjí

Jak se vyvíjely naše lesy po poslední době ledové?
Jak je ovlivňovala velká zvířata? A jak lidské hospodaření?
Jakým výzvám čelí dnes? A jak ty nejcennější lesy zachovat do budoucna?

V úterý 21. ledna 2025 od 17:30 hod.
Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz> a také na
<https://www.facebook.com/spolekcalla>

Přejeme Vám, našim čtenářkám a čtenářům, necht' vám nový rok 2025 přinese pohodové chvíle, které budete moci strávit pod korunami stromů.

Zpravodaj *Ďáblík* pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 20. 1. 2025 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru *Ďáblíka*, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku *Ďáblík* najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!